

DİŞLERE UYGULANMIŞ HATALI RESTORASYONLARIN KLİNİK VE RADYOLOJİK OLARAK İNCELENMESİ

* Yrd. Doç. Dr. A. Berhan YILMAZ

Yrd. Doç. Dr. Nuran YANIKOĞLU

ÖZET

Çalışmamız Oral-Diagnoz ve Radyoloji kliniğine çeşitli rahatsızlıkları sebebiyle başvuran yaşları 18-50 arasında ağızda restorasyonu olan 182 hasta üzerinde yapılmıştır. Ağızda mevcut olan restorasyonlara ağız sağlığını ne yönde etkilediği tespit edilmeye çalışılmıştır.

Sonuçta yapılan restorasyonların % 75'inin hatalı olduğu ve hatalı tedavilerin sekonder çürüğe, periodonsium harabiyetine, alveol kemiği kaybına yol açtığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler : Kupon, Köprü, BL I ve II tip restorasyonlar, Hatalı restorasyon, Sekonder çürük, Periodontal hastalıklar, Alveol kemiği kaybı

SUMMARY

In our study has been done on 182 patients between the ages 18-50 and the adverse effects of inadequate restorations on the health of teeth and the tissues have been examined.

As a result, 75 % of the restorations have been found to be inadequately restored and inadequately restorations have been caused secondary caries, periodontal disease and alveolar resorbition.

Key Words: Crown, Bridge, BL I and II type restorations, Inadequate restorations, Secondary caries, Periodontal disease, Alveolar resorbition.

GİRİŞ

Günümüzde tıp ve diş hekimliğinde amaç, tedavi edici hekimlikten ziyade koruyucu hekimliğin ön plana alınmasıdır. Uzun yıllardır bu konu büyük bir gelişme göstermektedir.

Bu duruma rağmen diş hekimleri olarak bizlerin protetik ve konservatif tedaviler ile yaptığımız hatalı restorasyonlar tedavi edici hekimliğin bile istenilen amaca erişememesine, hatta daha önemli komplikasyonların ortaya çıkmasına sebebiyet vermektedir.

Araştırmamızda, yapılan her türlü restorasyonun amacına uygun, diş ve diş dokularının sağlığını bozmayacak, eski işlevini yerine getirecek şekilde düşünülüp yapılması açısından hatalı restorasyonların komplikasyonlarını ortaya koymaya çalıştık. Görülecektir ki bu tip hatalar diş çekimine, dişeti hastalıklarına, kemik kaybı gibi bir çok istenmeyen durumlara yol açmaktadır.

MATERYAL VE METOD

Çalışmamız Oral Diagnoz ve Radyoloji kliniğine çeşitli rahatsızlıklar sebebiyle başvuran, ağızda restorasyon olan 18-50 yaşlar arası 182 hasta üzerinde yapılmıştır. Bu çalışmada amacımız, ağızda restorasyon bulunan hastaların klinik ve radyolojik muayenesini yaparak, mevcut restorasyonların hatalı olup olmadığını, hatah ise sebep olduğu komplikasyonları tespit etmektir.

Klinik muayenemizi sond ve periodontal sonda ile restorasyonların oklüzal, aproksimal yüz ilişkilerini ve dişeti cebi derinliğini ölçerek yaptık. 2 mm. 'den fazla olan derinlikleri patolojik olarak kabul ettik.⁹

Radyolojik muayenemizi açı ortay tekniği⁴ ile alınmış seri radyogramlar ile yaptık. İncelemeye aldığımız hastalarda oklüzal (Black I), MO-DO ve MOD (Black II) dolgulu ve kuronlu dişleri incelemeye aldık.³

BULGULAR

Araştırmamızda dişlerinde dolgu, kupon ve köprü restorasyonu olan 182 hasta klinik ve radyolojik olarak incelenmiştir.

Bu incelenen 182 hastadaki 4637 diş önce restorasyonlar açısından değerlendirildi. Daha sonra bu restorasyonların hatalı olanları ve bu restorasyonların dişlere ve komşu dokularına verdiği zarar tespit edildi.

Muayene edilen 182 hastanın toplam 4637 dişinden 593 tanesinde restorasyon görüldü.

Yukardaki tablodan da görüleceği gibi 593 restorasyonlu dişin % 75'inde restorasyon hatası tespit edilmiştir.

Klinik ve radyolojik incelemeler sonucu Black I tipi 24 hatalı dolgudan 19'unda sekonder çürük, Black II tipi 208 hatah dolgudan 50'sinde sekonder çürük, 58'inde periodonsium harabiyeti, 100'ünde alveol kemiği kaybı görüldü. (Resim 1. Alt 5 nolu dişte taşkın dolgu yüzünden oluşmuş alveoler kemik kaybı).

*Atatürk Üniv. Diş Hek. Fak. Oral-Diagnoz ve Radyoloji Anabilim Dalında Öğr. Üyesi

**Atatürk Üniv. Diş Hek. Fak. Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalında Öğr. Üyesi

Kuron veya köprü yapılmış 214 dişten 30 tanesinde sekonder çürük, 57 tanesinde periodonsiyum harabiyeti, 127'sinde ise alveol kemiği kaybı tespit edildi (Resim 2 Alt 7 nolu dişte hatalı köprü nedeniyle oluşmuş alveolar kemik kaybı ve 8 nolu dişin distalinde sekonder çürük).

Tablo 1 Restorasyonların dişlere göre dağılımı.

Restorasyonun Dişler	Restorasyon Sayısı	%
Molar Dişler	326	55
Pre-molar Dişler	168	28.3
Kanin Dişler	43	7.3
Kesici Dişler	56	9.4
Toplam	593	100

Tablo 2 Hatalı ve hatasız restorasyon tiplerinin % oranları

Restorasyon Şekli	Hatalı restorasyon		Hatasız Restorasyon		Genel Toplam	
	Adet	%	Adet	%	Adet	%
Black I	24	4	41	7	65	11
Black II	308	35	64	11	372	46
Kuron-Köprü	214	36	42	7	256	43
Toplam	446	75	147	25	593	100

Tablo 3 Restorasyon tiplerine göre hataların dağılımı.

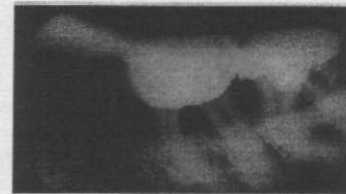
Restorasyon Tipi	Hata Tipi	Eklen Kemer	Ekvilib Hata	Tajem Dolgu	Korset Hata	Uzun Kemer	YERİNAKIL	Toplam
Black I		14	11					24
Black II		30		142	36			208
Kuron-Köprü		36				103	15	214

Tablo 4 Hatalı restorasyonların neden olduğu harabiyetlerinin % oranları.

Restorasyon Tipi	Sekonder Çürük	%	Periodonsiyum Harabiyeti	%	Alveol Kemiği Kaybı	%	Toplam
Black I	19	4					19
Black II	50	11	56	11	103	22	208
Kuron-Köprü	50	7	51	23	127	51	214
Toplam	99	22	115	25	237	51	441

Resim 1. Alt 5 nolu dişte taşkın dolgu yüzünden oluşmuş alveolar kemik kaybı

Resim 2. Alt 7 nolu dişte hatalı köprü nedeniyle oluşan alveolar kemik kaybı ve 8 nolu dişin distalinde sekonder çürük

TARTIŞMA

Çalışmamızda çeşitli hatalar sonucu amacına uygun olarak yapılamayan restorasyonları ve bunların sebep olduğu komplikasyonları inceledik. Diş eksikliği veya diş çürüğünü giderirken dişte veya komşu dokularında oluşan istenmeyen patolojiler tedavinin amacından sapmasına sebep olur.

1985'te Orhunöz⁷ yaptığı bir araştırmada hatalı restorasyonların oranını % 83 olarak tespit etmiştir. Biz de bu oranı % 75 olarak belirledik. Yine aynı araştırmacı alveol kemiği kaybını % 58, periodonsium harabiyetini % 23 olarak tespit etmiştir. Araştırmamızda ise alveol kemiği kaybı % 51, periodonsium harabiyeti ise % 26 olarak bulunmuştur. Her iki araştırmada da sonuçlar birbirini desteklemektedir.

Leon⁶ yaptığı çalışmada restorasyon kenarının gingivaya yakınlığının alveolar kemiğin davranışında önemli bir faktör olduğunu ifade etmiştir. Özellikle aproksimal dolgu kenarlarının gingivadan uzak tutulması gerektiğini belirtmiştir. Taşkın dolgu, kuron veya eksik kenarlı restorasyonların alveol kemiği kaybına, periodontal problemlere sebebiyet verdiğini tespit etmiştir. İncelememizde taşkın kenarlı dolgu veya uzun kenarlı kuronların sebep olduğu alveol kemiği rezorpsiyonu ve periodontal problemler % 77 gibi yüksek bir oranda görülmüştür.

Restorasyonun kalitesi ile periodontal sağlık arasında bir ilişki vardır. Bir hastanın ağızma ne kadar restorasyon yapılırsa ve özellikle de restorasyon kalitesi kötü ise periodontal sağlık o oranda etkilenir. Restorasyon sayısı arttığında plak oluşumunun kontrol edilmesi önem kazanmaktadır.²

Periodontal hastalığın en baş semptomu olarak alveolar kemik kaybı gösterilir. Subgingival bölgeye uzanan dental restorasyonların periodonsiuma zarar verdiği kabul edilmektedir. Yapılan restorasyon bakteriyel birikimini kolaylaştırmakta ve gingival dokuyu irrite etmektedir.^{5, 6, 10, 11}

Richter ve Ueno,⁸ gingival enflamasyonla kuron kenarlarının yerleşimi arasındaki ilişkiyi incelemişler, full kuron restorasyonların kenar uyumunun periodontal sağlık açısından daha önemli olduğunu ifade etmişlerdir.

Amalgam ve kompozit resin restorasyonların kuron ve köprü restorasyonlarına göre daha uygun nitelikte yapıldığı kaydedilmiştir.¹

Diş hekimleri olarak bizlerin görevi ağız sağlığı problemlerini önlemektir. Aslında önemli olan bu problemler oluşmadan koruyucu ağız sağlığı hekimliğini ön plana çıkarmaktır. Koruyucu hekimliği tam olarak ülkemizde uygulayamadığımız göre yaptığımız tedavilerin ağız sağlığını koruyabilmesi gerekir.

Dental restorasyonlar sadece gerekli oldukları zamanlarda yapılmalı, diş ve dişin komşu dokuları üzerindeki etkileri her zaman göz önünde bulundurulmalıdır.⁷

SONUÇ

Araştırmamızda ortaya çıkan sonuç oldukça düşündürücüdür. Ülkemizin değişik bölgelerinde diş tedavisi görmüş, protetik tedavi yaptırmış 182 kişinin restore edilmiş dişlerinde % 75 gibi yüksek bir oranda hatalı restorasyon tespit edilmiş olması ve buna bağlı gelişen komplikasyonların bir hayli önemli olması diş hekimleri olarak bizlerin aslında çok daha dikkatli ve ciddi olarak bu meseleye eğilmemiz gerektiğini ortaya koymaktadır.

KAYNAKLAR

1-Grasso JE, Nalbandian J, Sanford C, Bailit H. The Quality of Restoration Dental Care. J Prosthet Dent 1979;42:571.

2-Grasso JE, Nalbandian J, Sanford C, Bailit H. Effect of Restoration Quality on Periodontal Health. J Prosthet Dent 1985;53(1):14-19.

3-Çitirkan Sİ, Sandallı P, Bayırlı G. Diş Hastalıkları ve Konservatif Diş Tedavisi. Bozak Matbaası, İstanbul, 1972:103-9.

4-Harorlu B. Diş Hekimliği Radyolojisi. Ziraat Fakültesi Matbaası, Erzurum, 1992:41-4.

5-Jones JCG. The Success Rate of Anterior Crowns. Br Dent J 1972;132:399-403.

6-Leon AR. Amalgam Restorations and Periodontal Disease. Br Dent J 1976;140(11):372-82.

7-Orhunöz G. Diş ve diş Diziğine uygulanan muhtelif tedavi şekillerinde yapılan teknik hatalar sonucu ağızda meydana gelen primer ve sekonder hastalıkların radyolojik olarak incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1985.

8-Richter WA, Ueno H. Relationship of Crown Margin Placement to Gingival Inflammation. J Prosthet Dent 1973;30(2):156-161.

9-Tuncer Ö. Periodontoloji Propedötik. Bozak Matbaası, İstanbul, 1984:15.

10-Waerhaug J. tissue Reaction Around Artificial Crowns. J Periodontol 1953;24:172.

11-Waerhaug J. Justification for Splinting in Periodontal Therapy. J Prosthet Dent 1969;22:201-8.

Yazışma Adresi :

Yrd.Doç.Dr.A.Berhan YILMAZ
Atatürk Üniversitesi
Dişhekimliği Fakültesi
Oral Diagnoz Anabilim Dalı
Erzurum